

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי ישראל מהוסיאטין זצוק"ל בן הרבי הקדוש רבי מרדכי שרגא האדמו"ר הזקן מהוסיאטין זצוק"ל נסתלק כ"ט כסלו (תש"ט)

אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל בגיל תשע, רץ מרחק של עשר דקות כל יום, כדי להגיד לרבי הקדוש בוקר טוב ולקבל את ברכתו.

*

האדון "גולחובסקי" היה מלא התפעלות והערצה לרבי הקדוש מהוסיאטין, עד שהיה שולח בכל יום את מרכבתו ההדורה לרבי, בעת צאתו לשאוף אויר צח ביערות ושדות שבפאתי העיירה.

פעם חגג גולחובסקי חגיגה מיוחדת, והוזמנו רבים משרי המלוכה ומושלי העיירות לאירוע, וחשקה נפשו של גולחובסקי, שגם הרבי יכבדו הפעם ויבוא לאירוע הגדול. כמובן שלא היה אפשרי לדחות בקשתו לגמרי, אך הוסבר לו, שלא יהיה זה לכבוד הרבי, אם יצטרך להופיע באירוע שישתבש שם שרים ושרות יחזיו, ועל כן הוחלט שהרבי יבקרו ביקור מיוחד באחד מימי החגיגה במעון הקיץ שלו.

ביום המיועד הגיעה מרכבתו לקחת את הרבי אל המקום המיועד. הרבי נתקבל ברוב פאר ויקר, לא היה קץ לאשרו ושמתחו של גולחובסקי על הביקור דברי הברכה שהרבי בירכו. ויחל להוציא ולהראות לרבי את כל בית גנזיו. כאשר גמר להראות את כל גנזיו, פנה אל הרבי ואמר, עתה אצוה להביא לכאן חפץ נדיר ועתיק במיוחד שעדיין לא הראתיו לאף אחד מאוהבי ומכירי, כי לגודל חשיבותו ויקר ערכו שמור הוא בארגז ברזל מיוחד. ושלח את אחד מאנשיו הנאמנים, לפתוח את הארגז ולהביא את החפץ.

כשהשליח ניסה לפתוח הדלת, נדהם עד מאד, המנועל לא נע ולא זע! גולחובסקי אשר ידע כי זהו המפתח היחיד, לא האמין למשמע אזניו, ושלח שליחים אחרים לפתוח את הארגז, אך גם הם חזרו ריקם. וגם כשהאדון ניסה בעצמו לפתוח את הארגז בכל סוגי התחכמויות, לא הצליח בשום אופן. והתנצל מאד בפני הרבי, שדבר כזה עוד לא קרה לו מעולם.

מקורביו היהודים של גולחובסקי, בראותם את גודל צערו, שאלוהו לטיבו של החפץ יקר ערך זה, וסיפר להם, שמדובר ב"צלב" זהב עתיק ונדיר ביפיו, שהוא החפץ היקר ביותר שיש לו, ומה מאוד צר לו, שבדיק כשרצה להראותה לרבי, נתקעה הדלת מבלי יכולת לפותחה... והי לאות ופלא, איך ששמרו מן השמים על אותו צדיק, שלא יצטרך לחזות באותו חפץ טמא ומשוקץ.

איזה מימרא לא נמצאת בכל מסכת נדרים

מהיכן הכיר רב יוסף שהיין נמזג על ידי תלמידו רבא

מי מאיתנו לא רוצה שהתורה הקדושה תתקיים בו, ויזכור את כל מה שלמד, בדף היומי שלנו (נדרים נה). נקבל את הרעעעעעעע - המורשם המדוייק לזה. נגיד ווארט מהרבי הקדוש בעל האמרי אמת מגור זצוק"ל, ולי אישית זה נתן חיזוק גדול על זה שאני מתאמץ כל יום להגיד פתיחה לפני השיעור, ותאמינו לי מאזיני קול הלשון, שזה לא קל יש ימים שזה כרוך במאמץ אדיר.

ועכשיו לווארט, הגמרא מספרת על רבי יוסף שהיה לא עליכם סגי נהור, והכיר על ידי היין המזוג שהוגש לו, שזה נמזג על ידי תלמידו רבא, הדין מִיִּזְגָא דְמִי לְמִזְגָא דְרַבָּא בְרִיהַ דְרַבִּי יוֹסֵף בְּרַ חֲמָא. שואל הרבי בעל האמרי אמת מגור, מאיפוא ידע שזה התלמיד שלו, הרי יכול להיות שגם אדם אחר נוהג למזוג כמו רבא, הרי מהו מיזוג, לערבב את המים ואת היין כפי הכמות המדוייקת.

עונה הרבי הקדוש האמרי אמת, הכוונה על פי מה שמובא בספרים הקדושים, שיין רומז לאגדות, ומים להלכות, רבי יוסף ידע את אופן הלימוד של רבא, שהיה מוזג הלכה באגדה.

(מתוך הפתיחה לשיעור במחזור הקודם נדרים דף נה, ד' אב תשע"ה)

המכולת של מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל

השבוע בדף היומי (נדרים נה). נלמד בסייעתא דשמיא, "תורה ניתנה לו במתנה". נספר סיפור שיתן לנו יְעֻזְרָאֵל - המון חשקת התורה [המילה יְעֻזְרָאֵל יש לה כמה משמעויות באדיש...]. בודאי שמעתם בזמנו על ראש ישיבת מיר הגאון רבי נחום פרצוביץ זצוק"ל, רבי נחום היה דמות מדורות שעברו. יום אחד הראש ישיבה נכנס לשיבת מיר, למדו אז בזמנו מסכת נדרים, הוא מתקדם לאט לאט לכיוון המזרח.

צְנוּיִי עֲלֵטְעֵרַע בְּחוּרִים - שתי בחורים מבוגרים, פיטפוטו - דיברו נייעס באותו זמן. כשהם הבחינו שהראש ישיבה הולך לחלוף על פניהם, הָאֵבֶן יִי זִיד אֶהְנֵגְעוּבֵן צו זְאָקְלֶען - הם התחילו להתנדנד כאילו הם לומדים, כי הרי לא נעים שהראש ישיבה יראה שהם מדברים שיחת חולין, וכשהוא הגיע ממש ליד המקום שהם ישבו, הם התחילו לשיר לעצמם, תנו רבנו, איי איי איי, תנו רבנו.

הראש ישיבה כידוע היה גאון אדיר וידע טוב טוב מסכת נדרים, הוא ניגש אליהם לאחזן ואמר להם, איי איי איי, אבל בכל מסכת נדרים אין ולו פעם אחת המילה תנו רבנו! הבחורים נהיו חיוורים, הם לא ידעו מה לעשות, נתפסו.

באו לספר את הסיפור למרן שר התורה רבינו רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל. מרן שר התורה נהנה מהסיפור, הוא עצם את העינים כאילו הוא מעביר את כל מסכת נדרים מול

העינים, בסוף אמר ככה, אכן אין את המילה "תנו רבנו" במסכת נדרים, אבל עם אות אחת קודם כן נמצא, יש לשון ד'תנו רבנו פעם אחת, בדף כז. מאן תנא להא ד'תנו רבנו' נדר מחמשה בני אדם כאחד וכו'! ממש "תורה ניתנה לו במתנה". הסיפור עם מרן שר התורה עשה גלים, והלכו לספר את זה למרן הרב שטיינמן זצוק"ל. אמר רבינו הרב שטיינמן, מה אתם בכלל מתפעלים, זה המכולת של שר התורה, האם יש משהו שמתפעל מבעל מכולת שמכיר את כל התכולה שלו בחנות, איפוא מונח כל מוצר, ומה המחיר, כל בעל מכולת ידע את זה בעל פה, למה, כי הוא חי את זה. מרן רבי חיים קנייבסקי, הגמרא המדרש זה המכולת שלו, ולכן תורה ניתנה לו במתנה.

(מתוך הפתיחה לשיעור נדרים דף כח, כ"ח חשוון תשפ"ג)

מרן החכם צבי לא הכיר את פני האנשים במשפט

השבוע בדף היומי (נדרים נה). נלמד בסייעתא דשמיא, "וכיון שִׁנְחָלוּ אֵל עוֹלָה לַגְדוּלָה". מרן הגאון הגדול בעל להורות נתן, שיום יום עם ישראל מתעמק בספריו, גדול מרבן שמו, הצדיק רבי נתן געשטטנער זצוק"ל, סיפר סיפור נפלא:

מורינו החכם צבי התגורר באמשטארדם, ובאותם הימים לא עליכם השתוללו ש"צ ימח שמו ותלמידיו באמשטארדם, ומרן החכם צבי לחם נגדם בעוץ ותעצומות. אבל כשגברה ידם, לא היה לו ברירה, הוא הוכרח להימלט מאמשטארדם, הוא הגיע סמוך לעיר לבוב בחוסר כל, עם טפלי דתליא ביה - עם כל ילדיו.

נגיד אחד ריחם עליו, הכניס אותו הביתה ימים רבים, האכיל אותו, נתן לו לשותת, והטיב עמו, ואחרי זה בהשתדלות של אותו נגיד גדול, התקבל כהרב של לבוב, וראו בחוש שְׁמִי שִׁנְחָלוּ אֵל עוֹלָה לַגְדוּלָה בכל מקום שהוא נמצא.

אחרי תקופה בא הנגיד לפניו לדין תורה, אך מרן החכם צבי לא הראה לו שום סימן כבוד כמו שמתאים למי שכל כך הטיב עמו, ולמי שעל ידו הוא זוכה לשבת על כסא הרבנות. רק אחרי שהוציא את הפסק דין הוא אמר לְרַעְבְּעֵצִין - לרבנית, תראי איזה אורח גדול נמצא אצלינו, והזמין אותו בכבוד גדול.

הנגיד הגביר הזה תמה מאד, אי מלכא אנא למה לא כיבדת אותי עד עכשיו, אם אני כזה אדם חשוב, למה בדין תורה לא כיבדת אותי. ענה לו מרן החכם צבי, תדע לך, שבזמן שהבעלי דינים באים לפני לדין תורה, אני לא מכיר אותם כלל, אני רק שומע את הטענות שלהם, ועל כן רק אחר שפסקתי את הדין הכרתי בך שאתה הוא הגביר הגדול שהיטבת עמי.

(מתוך הפתיחה לשיעור במחזור הקודם נדרים דף נו, ה' אב תשע"ה)

הגמרא
המדרש
זה
המכולת
שלו

בורא עולם האיר לי ווארט כמה דקות לפני תחילת השיעור בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, הפסוק בפרשת השבוע פרשת תולדות ויתן לך האלקים מטל השמים (בראשית כז, כח), אומר רש"י ד"ה ויתן לך – יתן ויחזור ויתן. חשבתי בדרש ואולי הוא גם קרוב לפשט, בתורה הקדושה יש פרד"ס, פ"שט רמז דרש ס"ח, ויתן לך האלקים, אנחנו אומרים בבוקר בתפילה, אשר בחר בנו מכל העמים "נתן" לנו את תורתו, ורואים מזה שהמילה "נתנה" קשורה לתורה הקדושה. והו ויתן לך האלקים, יתן, בורא עולם מזכה בן אדם שיבין א' שטיקעלע גמרא, שיבין ברייתא, שיבין רש"י, והבן אדם ממשיך לעשות שטייגן, הוא פורח וגודל, ויחזור ויתן, בורא עולם מזכה אותו ויבין גמרא רש"י תוספות, שיבין מפרשים, שיוכל להתקדם הלאה והלאה בסולם, פשט רמז דרש סח. חשבתי אסמכתא לדברים ברש"י ד"ה מטל השמים, אומר רש"י, אם ראוי לך יתן לך, ואם לאו לא יתן לך. מורי ורבותי, מי יותר ראוי מהיחודי הזה שלומד את התורה הקדושה, הרי הוא מעמיד את העולם בלימוד התורה, אז בודאי שבזכות לימוד וגייעת התורה יזכה ליתן ויחזור ויתן. נסיים עם הלשון של האור החיים הקדוש: "עוד ירצה על זה הדרך, לא מלבד מידת הרחמים, אלא גם מידת הדין תסכים על נתינה זו, והוא אומרו ויתן לך האלקים, פירוש, גם מידת אלקים". הרי יש פה שאלה עצומה, האלקים זה מידת הדין, ואילו ויתן לך זה רחמים, אז איך מסתדר מידת הדין ומידת הרחמים, ומבאר האור החיים הקדוש, שהכוונה שאפילו מידת הדין תסכים לנתינת הברכה. מידת הרחמים עליו התגלגלי, שנוכה לרחמים וחסדים גלויים כלשון התניא, הטוב הנראה והנגלה, אמן. (מתוך הפתיחה לשיעור נדרים דף כח, כ"ח חשון תשפ"ג)

אין עושיין נפשות לצדיקים דבריהן הן זכרונם (ירושלמי שקלים ב, ה)

הוא היה חד בדרא בהארת פנים, הוא הציל אלפים מנשירה, הוא החדיר אהבת תורה לאלפים, והוא נחטף מאיתנו. אני מדבר על רבה של קהילת מתמידים, בעל "בן מלך", הגאון רבי לייב מינצברג זצ"ל. זכיתי לקרובה יתירה אצל רבי לייב, ער האט נישט פארפעלט ביי מיר קיין שמקה – הוא לא החסיר אצלי בשום שמחה, ותמיד כשנפגשנו, מרן רבי לייב מילא אותי בתורה ובשמחה.

הבוקר, ידידי ורעי מליקווד, הבעל קורא המיתולוגי, הבדחן, המגיד שיעור, יש לו בלי עין הרע שלל תוארים, הרב ישראל אהרן קלצקין, שלח לי ווארט מרבו, ופשוט התחלתי לרקוד! כמה חבל שאין בדורות אחרונים הרבה שדבקים בשיטה של ימין מקרבת, של מרן רבי לייב, חבל על דאבדין.

וכך הוא סיפר מה שהוא שמע מהרבי הקדוש מרן הבית ישראל מגור זצוק"ל, שכל יהודי באשר הוא, דארף מען איהם זאגן א' גוט ווארט – צריך להגיד לו מילה טובה. אנחנו לא יודעים כמה יכולים להציל בן אדם במילה טובה אחת, להרים בן אדם. אמר הרבי הבית ישראל, מילה טובה זה דבר חשוב ונחוץ לכל אדם באשר הוא, מהאדם שלכאורה קיצונית הוא הכי פשוט, ועד רבי הכי חשוב.

כבר סיפרתי בעבר, כשהייתי בחור בישיבה קטנה, הייתי כנראה בגיל 14-15, היה לי תור בקופת חולים. כשנכנסתי לקופת חולים, פגשתי את ראש תורה ויהדות לעם, הרב לודמיר זצ"ל. הוא ניגש אלי ואמר לי, יש לי שאלה מאד קשה! לא הכרתי את היהודי הזה, יהודי שיכול להיות סבא שלי, יש לו שאלה קשה, וואס וויל ער זאגן? – מה הוא רוצה לומר? הוא שואל אותי, "מה ליראי אלקים בבית הרופא?" אתם שומעים, כמה מילים יש פה, "מה ליראי אלקים בבית הרופא". דבר ראשון הוא החליט שאני – בחור בן 14-15 – "ירא אלקים", הוא לא ראה אותי מעולם, והוא לא שמע אותי מעולם. תתארו לעצמכם כמה המילים האלו יכולים לעצב ולרומם – "וארוממך", לבחור בן 14-15.

כשאנחנו מדברים על הגאון רבי לייב, ראויים הדברים למי שאמרם. החיוך לא מש מפניו, הוא היה עמוד הענוה ועמוד הסבלנות, זה לא יאומן, למרות כל הקשיים שהוא עבר בחייו, על אף הכל היה צהלתו על פניו תמיד תמיד.

זכתה קהילת מתמידים לממשיך, הגאון רבי ברוך מרדכי מינצברג שליט"א, וסימנך "ברוך מרדכי היהודי". היינו רבות בשנים שכנים, לפני כשנה היינו ביחד בשבת קודש, בליל שבת היינו ביחד בטיש בשומרי אמונים, ר' ברוך מרדכי ישב בטיש כאחד האדם! הענוה, ההארת פנים, הגאונות של רבי ברוך מרדכי, גורם שבלי עין הרע קהילת מתמידים פורחת ומשגשגת, ומוציאים כל שנה עוד ספר של בן מלך, וחי בהם, מ'לעבט מיט א' געשפמאק, מ'לעקנט מיט א' געשפמאק, מקדשי שם שמים.

(מתוך הפתיחה לשיעור נדרים דף כז, כ"ז חשון תשפ"ג)

רבינו בעל הבן מלך בבדיקת ד' מינים מתוך שמחה של מצוה

מקולמוסם של הקוראים

בדברי תורה וחזיון על כל נושא] במאמר הראשון על פרשת לך כשמבאר בארוכה הענין הזה של להעלות הארציות לשמים, מביא מימרא זו על הפסוק השמים שמים לד' וכו' בשם הרה"ק מקאצק זצ"ל.

[אבל כמובן שאין זה סתירה, ומעכ"ת יכול לחדש דבר זה מעצמו]

יישר כח גדול הרבה הצלחה וסייעתא דשמיא יוסף מרדכי ווייס ארה"ב

לכבוד הרב שליט"א אין בפי מילים להודות על המתיקות הנפלאה מידי שבוע על הדברים המתוקים [לא מבין למה זה נקרא מתיקות "הדף היומי" הרי זה מתוק לכל דבר]. ברצוני להעיר על מה שכתב בגליון של פרשת לך לך, מה שחידש ביום שמחת תורה על הפסוק השמים שמים לד' וכו'. ראיתי דבר זה מובא בספר "חכמת אליעזר" מהאדמו"ר מסערט וויזניץ זצ"ל [שדרך אגב הספר הוא נפלא ביותר מלא מאמרים ארוכים מלאים

מאצרות הפרשה

יהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר וגו' (לד, כד-כו). הבת עין מבאר, ש'שלש חדשים' קאי על השלשה חדשים מראש השנה עד חנוכה שאז עיקר גמר החתימה, דאז בא המקטרג לפני השי"ת וטוען, **זנתה תמר כלתך**, היינו שכנסת ישראל שדמתה לתמר, זנתה וסרה ממך, ומעצמה היא דבוקה תמיד בתאותה בלי שום גורם לזה.

ויאמר יהודה הוא הבורא ברוך הוא, **הוציאנה ותשרף**, עבור זה שבלא שום גרמא ומניעה היא הרה דבוקה לתאות לבה הרע. **היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר**, ששקר ענה השטן בזה, כי האמת הוא שרק **לאיש אשר אלה לו אנכי הרה**, פירוש, שאנחנו דבוקים רק בבורא עולמים, ומה שאנחנו עושים לפעמים נגד רצון הבורא, הוא רק מחמת רוב טרדת הזמן וטרדת הפרנסה.

ותאמר עוד לבורא עולמים ב"ה, ראייה אמינית לזה, **הכר נא למי החותמת**, מרמז על השמן של נרות חנוכה שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, **והפתילים** מרמז על הפתילות של נר חנוכה, **והמטה** מרמז על הכלי של נר חנוכה, כי תיבת המטה עם הכולל גימטריא כל'. ומהמצות נר חנוכה שאנו מקיימים כמצות רצונך, היא ראייה מפורשת שאנחנו חשוקים ודבוקים רק בך.

ויאמר יהודה הוא הבורא ב"ה, **צדקה ממני**, כביכול אני חייב בזה, כי אני רואה שהאמת הוא שהמה דבקים רק בי, ומה שהמה עושים לפרקים נגד רצוני ח"ו הוא רק מחמת **כי על כן לא נתתה לשלה בני**, של"ה מרמז על משיח צדקנו כמאמר הכתוב (בראשית מט, י) עד כי יבוא שילה, היינו מחמת שזה זמן רב שלא נתתי ומסרתי אותם לרועה נאמן, הוא משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.